

Vastaus kuntalaisaloitteeseen: Maahanmuuttajakoordinaattorin toimen perustaminen

Kunnanvaltuusto 16.05.2022 § 48

Aloitteen esittelijät Life in Kirkkonummi, toiminnanjohtaja Jenny Paajes, Finlands Röda Kors Kyrksläatts svenska avdelning, puheenjohtaja Beatrice Bäck ja Kirkkonummen seurakuntayhtymä, diakoniatyöntekijä ja pakolaiskuraattori Susanna Landor jättivät kunnanvaltuuston kokouksen yhteydessä 16.5.2022 seuraavan kuntalaisaloitteen:

"Kirkkonummi tarvitsee pikaisesti oman maahanmuuttajakoordinaattorin

Tilanne kunnassamme on muuttunut ratkaisevasti tämän vuoden aikana.

Sota Ukrainassa on suurin yksittäinen syy sille, että Kirkkonummelle on viimeisten kuukausien aikana hakeutunut huomattava määrä henkilöitä, jotka tarvitsevat kunnallista palvelua ja monimuotoista tukea. Arvion mukaan jopa 300 ukrainalaista ovat tällä hetkellä kotimajoituksessa eri puolilla kuntaa, ja noin 50 ukrainalaista lasta käy täällä koulua.

Kirkkonummen kunnassa on ulkomaalaistaustaisia asukkaita yli 3 000 ja täällä puhutaan yli sataa eri kieltä, muun kielisten osuus kuntalaisista on yli 10 % (2021). Kirkkonummen kunta on useita vuosia ottanut vastaan kiintiöpakolaisia ja tänä vuonna on saapunut yhteensä 15 henkilöä.

Life in Kirkkonummi on omalta osaltaan pyrkinyt hoitamaan osia maahanmuuttoon liittyvissä palveluissa. Valitettavasti tässä toimintamallissa ei ole takuita jatkuvuudesta tai pitkäjänteisestä kehittämismahdollisuuksista, johtuen rahoituksen luonteesta.

Nykyisen käytännön mukaan, Life in Kirkkonummi voi – edellyttäen, että määräraha myönnetään - palkata työntekijän aikaisintaan toukokuussa, kun rahat maksetaan tilille, ja silloin vain puoleksi vuodeksi, koska määräraha on käytettävä saman vuoden aikana. Käytännössä tämä luo pirstaloidun ja epävarman mallin, jossa hukataan aikaa ja ohjausnopeutta.

Kunta on pysyvän koordinaattorin tarpeessa, jotta työn jatkuvuutta voidaan taata, resursseja hallita paremmin ja palveluita kehittää. Kunnan etuna on saada sitoutunut ja maahanmuuttoon perehtynyt henkilö vastaamaan kokonaiskuvan luomisesta, viestinnän kehittämisestä sekä taloudellisten tukien ja kunnallisten palvelumuotojen edistämisestä.

1) Miksi juuri nyt?

- Sota Ukrainassa on tuonut huomattavan määrän pakolaisia Kirkkonummelle.
- Yhdelläkään taholla ei näytä olevan kokonaiskuvaa pakolaisten määrästä, tarpeista, elämäntilanteista ja tulevaisuuden näkymistä.
- Maahanmuuttajakoordinaattoria löytyy jo melkein kaikista muista Uudenmaan kunnista – myös niistä, joiden asukasmäärä ja maahanmuuttajien osuus on pienempi kuin Kirkkonummella.
- Vuonna 2023 kunnan nykyiset sosiaaliohjaajat ja kotouttamisen asiantuntijat siirtyvät SOTE:n hallinnolliselle sektorille. Olisi suotavaa, että koordinaattorin virka pysyisi kunnallisella tasolla.

2) Mitä koordinaattorin tehtäviin kuuluisi?

- Selvittää maahanmuuttajien elinoloja, tarpeita ja tulevaisuuden näkymiä.
- Kartoittaa maahanmuuttajille suunnattuja palveluja ja muodostaa tilannearvio tarvittavista palveluista.
- Hakea valtakunnallista rahoitusta ja varmistaa kunnalle kuuluvat tuet.
- Toimia kunnan ja kolmannen sektorin/muiden organisaatioiden yhteyshenkilönä kaikissa maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä.
- Varmistaa, etteivät eri organisaatiot ja auttamistahot tee päällekkäistä työtä.
- Toimia kaikkien integraation kanssa tekevien tahojen koollekutsujana.
- Tuottaa ajankohtaista tietoa maahanmuutosta ja päivittää kunnan nettisivuja.

3) Miten edetä?

- Kirkkonummella ei ole tällä hetkellä maahanmuuttokoordinaattoria, vaikka hyväksytyssä integraatiostrategiassa 2021-24 asia tuotiin esiin jo viime vuoden puolella. Valtuuston tehtäväksi jäisi nyt päättää mistä varat koordinaattorin palkkaamiseksi myönnetään.
- Toivomme, että poliittista tahtoa ja yhteisymmärrystä löytyisi nopealla aikataululla. Muissa Uudenmaan kunnissa valtuutetut ovat korostaneet koordinaattorin tärkeyttä ja löytäneet tarvittavat varat tämän vuoden budjetista, jotta koordinaattori on ollut mahdollista palkata vastaamaan akuuttia tilannetta.
- Toivomme että te, arvoisat Kirkkonummen päätöksentekijät, otatte muista kunnista esimerkkiä – kuten vaikka naapurikuntamme Raaseporista, jossa on jo kaksi maahanmuuttajakoordinaattoria. Toivomme, arvoisa valtuusto, että näytätte että myös Kirkkonummella voidaan toimia ripeästi ja tehdä tärkeitä päätöksiä yli puoluerajojen, kun tarve vaatii.

Tässä ote Kirkkonummen kunnanvaltuuston hyväksymästä integraatiostrategiasta 2021-24:

” Miksi tarvitaan koordinaattoria:

Koska toiminta jakautuu usealle eri toimialalle ja se koskee myös muita kuin kotoutumisen palveluiden lakisääteisiä asiakkaita, kotoutumisen palvelut eivät voi kantaa vastuuta koko kotouttamistoiminnan koordinoimisesta.

Kotouttamistoiminnan kehittämiseksi, tehottoman toiminnan synnyttämien lisäkulojen välttämiseksi ja mahdollisten taloudellisten lisäresurssien hyödyntämisen varmistamiseksi Kirkkonummen kuntaan tulee perustaa maahanmuuttokoordinaattorin toimi.

Mitkä tehtävät maahanmuuttokoordinaattorille kuuluisivat:

Maahanmuuttokoordinaattori kantaa kokonaisvastuun kunnan kotouttamistoiminnasta, jolloin välttyään päällekkäiseltä työltä, sekä parantaa kotouttamistoimintaan liittyvää tiedonkulkua eri toimialojen ja eri toimipisteiden välillä. Hän toimii yhteyshenkilönä kunnan ja muiden viranomaisten välillä sekä pitää yhteyttä vapaaehtoisjärjestöihin ja huolehtii kunnan ja kolmannen sektorin välisestä työnjaosta ja tiedonkulusta.

Maahanmuuttokoordinaattori huolehtii laajasta ja monta eri työvaihetta sisältävästä, koko kuntaa koskevasta korvausten hakuprosessista ja vastaa siitä, että kunta saa kaikki kotouttamislainperusteella kunnille

myönnettävät tuet ja korvaukset, joihin kuuluvat laskennalliset korvaukset, tulkkausten korvaukset ja erityiskustannusten korvaukset.

Kunnassa ei ole tahoa, jonka vastuulla olisi maahanmuuttoon liittyvän koulutuksen järjestäminen eri toimialoille.
Useissa kunnissa koulutuksen tarpeen arvioimisesta ja sen suunnittelusta vastaa maahanmuuttokoordinaattori.”

Päätös Kunnanvaltuusto toimittaa kuntalaisaloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Kunnanhallitus 06.06.2022 § 203

Valmistelija vs. perusturvajohtaja Sirkku Pekkarinen-Keto,
etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi

Kuntalain 23 §:ään perustuen kunnan asukkailla sekä kunnassa toimivilla yhteisöillä ja säätiöillä on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet. Kunnan toiminta tarkoittaa kaikkea toimintaa, jossa kunta on mukana. Aloitteen voi tehdä esimerkiksi kunnan järjestämisvastuulla olevista palveluista riippumatta siitä, millä tavoin ja kenen toimesta palvelut tuotetaan. Lisäksi palvelun käyttäjällä on kuntalain 23 §:ään perustuva oikeus tehdä aloitteita kyseistä kunnan palvelua koskevassa asiassa.

Kuntalaisten aloiteoikeutta ja kuntalaisaloitteen käsittelyä koskevat määräykset on koottu Kirkkonummen kunnan hallintosäännön 173 – 175 §:iin. Hallintosäännön 173 §:ssä määrätään kuntalain 23 §:n mukaisesti, että kunnan asukkaalla sekä kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa ja palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita palveluaan koskevissa asioissa. Aloite tulee tehdä kirjallisesti tai sähköisellä asiakirjalla ja aloitteesta on käytävä ilmi, mitä asia koskee, sekä aloitteen tekijän yhteystiedot (nimi, kotikunta, muut yhteystiedot).

Hallintosäännön 174 §:n mukaan aloitteen käsittelee se kunnan viranomainen (eli viranhaltija tai toimielin), jolla on toimivalta tehdä päätöksiä aloitteen tarkoittamassa asiassa. Hallintosäännön 175 §:ssä edellytetään, että aloitteen tekijälle on ilmoitettava kuukauden kuluessa aloitteen saapumisesta, missä viranomaisessa aloite käsitellään, arvioitu käsittelyaika sekä keneltä saa lisätietoja aloitteen käsittelystä. Sen jälkeen kun aloite on käsitelty loppuun, aloitteen tekijälle on ilmoitettava, onko aloite johtanut toimenpiteisiin.

Hallintosäännön 175 §:ssä määrätään, että kunnan viranomaisen on aina annettava aloitteeseen vastaus. Viranomaisella ei ole velvollisuutta sisällöllisesti tutkia ja ratkaista aloitteessa tarkoitettua asiaa. Aloite ei siten aina johda toimenpiteisiin. Jos aloitteessa on useita allekirjoittajia, ilmoitus annetaan aloitteessa ilmoitetulle yhteyshenkilölle. Jos yhteyshenkilöä ei ole ilmoitettu, ilmoitus annetaan ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Ehdotus vastaukseksi kuntalaisaloitteeseen maahanmuuttajatyön koordinaattorista

Tarve maahanmuuttajatyön koordinaattorille on ilmeinen kunnassa niin kuin aloitteen allekirjoittaneet ovat hyvin kuntalaisaloitteessaan kuvanneet. Tarve on korostunut tänä vuonna, kun kuntaan on saapunut ja saapumassa satoja ukrainalaisia pakolaisia. Tarve oli olemassa jo vuonna 2021, jolloin kotouttamisohjelman päivityksen yhteydessä esitettiin maahanmuuttajatyön koordinaattorin palkkaamista. Lähes kaikissa Suomen keskisuurissa ja suurissa kunnissa työskentelee maahanmuuttajatyön koordinaattori, joka on palkattu kuntiin valtiolta saatujen pakolaisten kotoutumiseen liittyvien avustusten tuella

Maahanmuuttajatyön koordinaattori toimi Kirkkonummella vuoteen 2008 saakka, jolloin tuli ajankohtaiseksi muuttaa virka maahanmuuttajatyön sosiaalityöntekijän viraksi (uusia vakansseja ei silloin saatu). Sen jälkeen asia on ollut säännöllisesti esillä virkahenkilöiden esityksenä talousarviokäsittelyn yhteydessä, mutta ei ole saanut suurempaa kannatusta päättäjiltä.

Seuraavat tehtävät kuuluvat maahanmuuttajatyön koordinaattorin työnkuvaan:

- valtion erityiskustannusten koonnin koordinointi: valtiolta maksetaan erillisten anomusten mukaisesti erityiskustannuksia pakolaisista: uma-rekisterin käyttöoikeus, josta tarkistetaan, onko oikeutta hakea erityiskustannuksia. Valtion avustuksia saattaa jäädä hakematta tällä hetkellä, kun pakolaisstatus ei ole selvillä.
- eri palvelualueiden toimintojen koordinointi liittyen maahanmuuttajien kotouttamiseen: päällekkäinen työ vähenee ja asiat hoituvat sujuvammin kuin tällä hetkellä. Jatkossa hyvinvointialueelle siirtyvät kotouttamistehtävät sote-palveluiden osalta, muu kotouttamistyö jää kuntaan.
- tiedottaminen ja koulutuksen järjestäminen henkilöstölle maahanmuuttajatyöhön liittyen. Tiedottaminen eri maahanmuuttajaryhmille (vrt. ukrainalaisille järjestetty tiedotustilaisuus 12.5.2022).
- yhteydenpito kunnan maahanmuuttajatyötä tekeviin järjestöihin ja kunnan järjestöyhteistyön tiivistäminen, myös poliisilta tullut tiedustelu maahanmuuttajiin liittyvien asioiden yhteyshenkilöstä kunnassa
- maahanmuuttajien koulutuspolkujen selkeyttäminen ja maahanmuuttajien työllistämisen edistäminen yhteistyössä opetuksesta vastaavien ja kuntakehityspäällikön (sekä työllisyyskoordinaattorin) kanssa
- mahdollisen maahanmuuttajatyön neuvoston koordinointi (mukana kunnan, järjestöjen, seurakunnan edustajat).
- eri pakolaisryhmien erityisesti tällä hetkellä ukrainalaisen väestön työllistymiseen edistävät toimenpiteet kunnassa, yhteydenpito mahdollisesti heitä työllistäviin yrityksiin.
- tiedottaminen tulkkaus- ja käännöspalveluista sekä siitä huolehtiminen, että tulkkauskustannukset tulevat valtion avustushakemuksen piiriin.

Maahanmuuttajatyön koordinaattorin toimen luonnollinen sijoituspaikka olisi kunnan yhteiset palvelut, sillä kotouttamistyö jää kuntiin v. 2023, jolloin sote-palvelut siirtyvät hyvinvointialueelle. Maahanmuuttajien

kotouttaminen on etupäässä koulutukseen ja työllistämiseen liittyvää, ei niinkään sosiaaliturvaan liittyvä asia.

Yksittäiset henkilöt sekä perheet kotoutuvat yhteiskuntaan vähitellen saaden toimeentulon, asunnon, tarvittavat sosiaali- ja terveystalvet, yhteiskuntaan integroivan opastuksen ja koulutuksen, riittävän kielitaidon ja lopulta työpaikan. Lasten kohdalla sopeutuminen kouluun ja harrastusten alkaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta lapsi saa itselleen ystäviä ja tunteen kuulumisesta ryhmään.

Viranomaisten kannalta järjestöjen tarjoama tuki kotoutumiselle on hyvin tärkeää. Kirkkonummella seurakunta, Luckan rf, Punaisen Ristin Kirkkonummi-Siuntion osasto, Martat ja MLL ovat tarjonneet oivallista apua maahanmuuttajien kotouttamiseen. Myös urheiluseuroilla on ollut keskeinen rooli kotouttamista helpottavana ja myös mielenterveyttä ylläpitävinä toimijoina. Näihin eri järjestöjen toimintoihin kunta on perinteisesti myöntänyt avustusta.

Järjestöjen toiminnot ovat tuottaneet kuntaan muuttaneille osallisuutta ja hyvinvointia lisääviä toimintoja. Tällainen sujuva yhteistyö järjestöjen ja kunnan toimijoiden välillä edistää kunnan kotouttamisohjelman toimeenpanoa ja lisää osaltaan kuntaan muuttaneen osallisuutta ja hyvinvointia. Nämä toiminnot tukevat kuntaan muuttaneiden kotoutumista varsinaisten viranomaistoimijoiden tuottamien virallisten kotouttamistoimenpiteiden ohella.

Suuri osa kotouttamispalveluiden asiakkaista on nuoria aikuisia. Osalla heistä on kotoutumiseen liittyviä vaikeuksia, joita voidaan merkittävästi lieventää lisäämällä yhteyksiä kantaväestöön harrastustoiminnan avulla. Yhteisten harrastusten kautta myös kielitaito vahvistuu, syntyy luontaisia kontakteja suomalaisiin ja kotoutuminen helpottuu. Harrastustoiminnalla on katsottu olevan myönteisiä vaikutuksia maahanmuuttajien mielenterveyteen. Luonnollisesti liikuntaharrastuksella on myös fyysistä terveyttä edistäviä vaikutuksia.

Maahanmuuttajatyön koordinaattorin kelpoisuusehdoksi sopisi hyvin esimerkiksi sosionomi AMK-tutkinto. Tehtäväkohtainen palkka on 2771 € / kk. Mikäli maahanmuuttajatyön koordinaattorin toimi halutaan perustaa Kirkkonummen kuntaan vuodelle 2023, tämä edellyttää talousarviomäärärahan varaamista tähän tarkoitukseen. Päätösvalta kunnan talousarviosta kuuluu kuntalain 14 §:ään perustuen valtuustolle.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Aarnio Tarmo

Päätösehdotus

Kunnanhallitus ehdottaa kunnanvaltuustolle, että kunnanvaltuusto antaa selostusosan mukaisen vastauksen vastaukseksi kuntalaisaloitteeseen maahanmuuttajatyön koordinaattorista.

Käsittely

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi että keskustelun aikana Markus Myllyniemi on jättänyt seuraavan evästysesityksen:

Kunnanhallitus evästää yhteisten palveluiden toimialaa ryhtymään toimiin maahanmuuttajakoordinaattorin toimen perustamiseksi ja varaamaan talousarviomäärärahan toimeen varten budjettivuodelle 2023.

Evästysesitystä kannattivat Saara Huhmarniemi ja Kati Kaihlaranta.

Evästysesitystä ei hyväksytty yksimielisesti joten puheenjohtaja totesi että siitä on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti että asiasta äänestetään niin että ne jotka kannattavat pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne jotka kannattavat Markus Myllyniemen evästysehdotusta äänestävät EI.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 13 ääntä. JAA sai 7 ääntä ja EI sai 6 ääntä. Pohjaehdotus sai enemmän ääniä.

JAA äänestivät: Kim Åström, Marko Kari, Ari Harinen, Anneli Granström, Anna Sahiluoma, Piia Aallonharja ja Antti Kilappa

EI äänestivät: Anna Aintila, Carl-Johan Kajanti, Saara Huhmarniemi, Markus Myllyniemi, Kati Kaihlaranta ja Josephine Frimodig.

Päätös Kunnanhallitus päätti ehdotuksen mukaisesti.

Kunnanvaltuusto 20.06.2022 § 58
611/01.01.00/2022

Päätösehdotus Kunnanhallitus ehdottaa kunnanvaltuustolle, että kunnanvaltuusto antaa selostusosan mukaisen vastauksen vastaukseksi kuntalaisaloitteeseen maahanmuuttajatyön koordinaattorista.

Käsittely Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi, että keskustelun aikana oli jätetty evästysehdotuksia seuraavasti:

Valtuutettu Markus Myllyniemen evästysehdotus:

Kunnanvaltuusto evästää yhteistä palvelualueita valmistelevaan selvityksen maahanmuuttajakoordinaattorin kokonaiskustannuksista ja taloudellisista vaikutuksista osaksi tämän vuoden budjettineuvotteluja.

Evästysehdotusta kannattivat Sanni Jäppinen, Maarit Orko, Krista Petäjäjärvi, Saara Huhmarniemi, Johanna Fleming, Katja Ylisiurua, Elina Kärkimä ja Ronja Karkinen.

Valtuutettu Tony Björkin evästysehdotus:

Kunnanvaltuusto evästää yhteisten palveluiden toimialaa ryhtymään selvitystoimiin mahdollisen maahanmuuttajakoordinaattorin toimen perustamiseksi. Selvitystyö tuodaan osaksi budjettineuvotteluja.

Evästysehdotusta kannattivat Johanna Fleming, Josephine Frimodig, Kim Liljequist, Patrik Lundell, Ulf Kjerin, Elina Kärkimaa, Martin Valtonen, Kim Männikkö ja Antti Salonen.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kaksi samansisältöistä evästysehdotusta. Puheenjohtajan ehdotus, että evästysehdotukset yhdistetään, hyväksyttiin.

Yhdistettyjä evästysehdotuksia ei hyväksytty yksimielisesti, joten puheenjohtaja ehdotti, että asiasta äänestetään niin, että ne jotka kannattavat pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne jotka kannattavat pohjaehdotusta yhdistetyllä evästyksellä äänestävät EI.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin yhteensä 51 ääntä. JAA sai 23 ääntä, EI sai 28 ääntä. Pohjaehdotus yhdistetyllä evästyksellä sai enemmän ääniä.

JAA äänestivät: Honkanen Martin, Määttä Jussi, Sahiluoma Anna, Valtanen Hannu, Ylikoski Jukka, Järvinen Johanna, Kosonen Liisa, Salminen Ville, Virtanen Kari, Ekman Jani, Haapaniemi Timo, Granström Anneli, Piili Noora, Suominen Tero, Kari Marko, Kaurila Matti, Blom Urho, Purra Riikka, Harinen Ari, Leijala Aku, Åström Kim, Seppälä Ulla ja Lankinen Arttu

EI äänestivät: Jäppinen Sanni, Liljequist Kim, Lundell Patrik, Felipe Sini, Gustafsson Stefan, Ylisiurua Katja, Kärkimaa Elina, Kämpe-Hellenius Jerri, Valtonen Martin, Sinisalo Pekka M., Kjerin Ulf, Männikkö Kim, Karkinen Ronja, Kajanti Carl-Johan, Frimodig Josephine, Fleming Johanna, Aintila Anna, Hakapää Minna, Salonen Antti, Huhmarniemi Saara, Frantsi-Lankia Marjut, Hyvärinen Reetta, Björk Tony, Orko Maarit, Myllyniemi Markus, Ronkainen Tuovi, Petäjäjärvi Krista ja Hedberg Hans.

Päätös

Kunnanvaltuusto päätti ehdotuksen mukaisesti seuraavalla evästyksellä:

Kunnanvaltuusto evästää yhteistä palvelualueita valmistelevaan selvityksen maahanmuuttajakoordinaattorin kokonaiskustannuksista ja taloudellisista vaikutuksista osaksi tämän vuoden budjettineuvotteluja.

Tiedoksi

Kuntalaisaloitteen tekijöille